

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3153/2018. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.IV.30.098/2012/5. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 3.G.75.589/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 3.G.75.589/2016/3. számú, valamint a Budai Központi Kerületi Bíróság 20.P/g.XI.20.495/2015/13. számú ítélete megsemmisítését kérte. Kérte továbbá a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.IV.30.098/2012/5. számú ítélete megsemmisítését, amely az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per előzményperében született.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó (a perbeli felperes) jogelődje és a perbeli alperes jogelődje (több más szerződő féllel együtt) 1995. december 6-án egyezségi szerződést (a továbbiakban: szerződés) kötöttek. Ennek következtében egy, a felek által korábban vitatott cégbírósnál határozat jogerőre emelkedett, melynek értelmében az alperes az indítványozó gazdasági társaság tagjává vált. Az alperes kötelezte magát arra, hogy az indítványozó gazdasági társaságban ily módon levő üzletrésének tulajdonjogát térítésmentesen átruházza az indítványozó által kijelölt személy részére. A szerződésben a teljesítés határideje nem került megjelölésre; az alperes az értékesítésre köteles üzletrésznek nem vált tulajdonosává és azt nem is ruházta át az indítványozó által kijelölt másik személyre. Az indítványozó a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt keresetet nyújtott be az illetékes bírósághoz, mely 2000. február 8-án jogerősen elutasításra került. Az indítványozó a szerződés kapcsán egy másik keresetet is előterjesztett az illetékes bíróságnál, melyben az alperest a szerződés érvénytelensége folytán kártérítés jogcímén 700 000 Ft tőke és annak járulékai megfizetésére kérte kötelezni. Az eljáró bíróságok jogerősen ezt a keresetet is elutasították, ebben a perben született meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság megsemmisíteni kért Gfv.IV.30.098/2012/5. számú ítélete, melyet az indítványozó perbeli jogi képviselője 2013. február 26-án vett át. A kúriai ítélet abból indult ki, hogy az indítványozó által előadottak alapján nem lehet megállapítani, hogy a szerződés részben vagy egészben érvénytelen; ez alapján az indítványozó legfeljebb teljesítést követelhet. Az indítványozó 2014. szeptember 23-án elektronikus levélben szólította fel az alperest a szerződésben vállalt kötelezettség teljesítésére; állítása szerint ekkor vált számára nyilvánvalóvá, hogy a szerződés nem érvénytelen. Az alperes vitatta az indítványozó követelését, mivel nézete szerint az indítványozó a szerződés alapján neki járó összeget már megkapta, további követelését a bíróság már jogerősen elutasította, ezért az indítványozó követelése már ítélt dolognak minősül.
- [4] 2.2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be keresetét a Budai Központi Kerületi Bírósághoz, melyben elsődlegesen azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a szerződés – általa kifejtett módon történő – teljesítésére. Másodlagos kérelme a szerződésszegéssel okozott kárának a megtérítésére irányult. Harmadlagosan azt kérte, hogy elsődleges és másodlagos kérelmének alopatalansága esetén azokról a bíróság részítéletben döntsön; ez esetben ugyanis a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 369. §-a alapján el kíván állni a szerződéstől és ez alapján kéri kártérítés megítélését is.

- [5] Az alperes érdemi ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte *res iudicata* okán, másodlagosan pedig az érvényesíteni kívánt igény elévülésére hivatkozott. A harmadlagos kereseti kérelmet értelmezhetetlennek tartotta.
- [6] 2.3. Az elsőfokú bíróság elsőként a *res iudicata* okán kért permegszüntetés kérdésben döntött; megállapította, hogy ennek feltételei nem állnak fenn. A megelőző eljárásban ugyanis a bíróságok a szerződés érvénytelensége, illetve az ezzel okozott kár megtérítése tárgyában hoztak döntést, a folyamatban levő eljárás tárgya pedig a szerződés teljesítése, illetve a szerződésszegésből eredő kár megtérítése volt.
- [7] A bíróság ezt követően az alperes elévülési kifogását vizsgálva megállapította, hogy az indítványozó a szerződés megkötését követő 5 éves elévülési határidőn belül, 2000. december 6. napjáig érvényesíthette volna igényét az alperessel szemben és kérhette volna a szerződés teljesítését vagy a szerződésszegésből eredő kárának a megtérítését; erre pedig nem került sor, csak 2014 szeptemberében. A folyamatban volt bírósági pereket, melyek a szerződés érvénytelenségének megállapítására vonatkoztak, nem tekintette olyanoknak, amelyek az elévülés nyugvását idézték volna elő; ráadásul az indítványozó a keresetet a Kúria felülvizsgálati ítéletének kézbesítését követő egy éven túl terjesztette elő. Megállapította továbbá a bíróság, hogy az elévülést megszakító tények sem álltak fenn. A bíróság megjegyezte, hogy a harmadlagos kereseti kérelmet az indítványozó arra az esetre terjesztette elő, ha a bíróság részítélettel dönt az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmek alaptalanságáról, ez esetben kívánt volna elállni a szerződéstől. Erre azonban nem került sor. Mindezekre tekintettel a bíróság 20.P/g.XI.20.495/2015/13. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A Fővárosi Törvényszék 3.G.75.589/2016/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] 3. Az indítványozó ezt követően, 2017. február 22-én nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben az elsőfokú ítélet, a jogerős ítélet, valamint az előzményperben hozott kúriai felülvizsgálati ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény R cikk (2) bekezdésének, XXIV. cikk (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, 25. cikk (1) bekezdésének, valamint 28. cikkének a sérelmére hivatkozva. Az indítványozó megjelölte a jogerős ítélet egyes megállapításait (nyolc vonatkozásban) és ezekhez kapcsolódóan azt állította, hogy a bíróság megsértette az Alaptörvény R cikk (2) bekezdésében, XXVIII. cikk (1) bekezdésében, 28. cikkében foglalt elveket és előírásokat; sérült az igazságszolgáltatáshoz való alapvető alkotmányos joga, mivel a bíróság megtagadta az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerinti igazságszolgáltatási kötelezettségét. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésének a sérelmére pedig abban a vonatkozásban hivatkozott, hogy kétszeres perköltséget kellett fizetnie amiatt, mert a megelőző eljárásban a bíróságok nem bíralták el az egyik kereseti kérelmét. Az Alkotmánybíróság főtitkára hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, amiben felhívta a figyelmét arra, hogy az Alaptörvény R cikk (2) bekezdése, 25. cikk (1) bekezdése, 28. cikke nem tekinthető az Alaptörvényben biztosított jogának, így ezek sérelmére alkotmányjogi panaszban nem lehet hivatkozni. Tájékoztatta továbbá az indítványozót arról, hogy az indítvány milyen feltételek teljesítése esetén felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek. Felhívta az indítványozó figyelmét arra is, hogy a Kúria ítéletének megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasza elkésett. Az indítványozó ezt követően, határidőben kiegészítette az indítványát. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, a pártatlan és tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelme nézete szerint amiatt valósult meg, mert a bíróság:
- a) „nem bírálja el a kérelmet”,
 - b) „nem létező bírói ítéletet pusztán csak a kérelem alapján jogerősnek tekint”,
 - c) „kiegészítésre irányuló kérelmet érdemi indokolás nélkül rendre elutasít”,
 - d) „ésszerűtlenül leszűkíti a kérelmet”,
 - e) „a kérelemhez kötöttséget jogcímhez való kötöttségnek tekinti”,
 - f) „nem tartja kötelességének minden lehetséges vagy hivatkozott jogcím elbírálását”,
 - g) „az elbírálható jogcímekeket kénye-kedve szerint elbírálja vagy mellőzi”,
 - h) „nem engedi egymással összefüggő kérelmek elbírálását, illetve mellőzi a perfüggőséget”,
 - i) „egyes jogszabályok alkalmazását és tényeket a fél hivatkozása ellenére indokolatlanul mellőz”,
 - j) „az elévülés nyugvásának megszűnését nem a vonatkozó bírói döntés meghozatalához köti”,
 - k) „előterjesztés nélküli kérelmet bírál el, melyre perköltséget is felszámol”,
 - l) „per elbírálását másodszor is megfizetendő illetékhez köti”.

- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogának sérelme nézete szerint amiatt következett be, mert a bíróság:
- a) „magából a kérelemből következeti a fellebbezés nélküli ismeretlen anyagi jogerő létezését”
 - b) „nem tartja feladatának a fellebbezésben szereplő hivatkozások jogi vizsgálatát”, c) „azért tart elévültnek egy követelést, mert annak létezését a Kúria felülvizsgálat során iratellenesen letagadta”,
 - d) „azért tart elévültnek egy követelést, mert megelőzően a Kúria felülvizsgálat során csak egy nyilvánvalóan lehetetlen kéretlen kérelem alapján bíraskodott”,
 - e) „azért tart elévültnek egy követelést, mert az ügyre vonatkozó bizonyítottan megalapozott kiegészítési kérelmet eleve nem tekint bírósági úton való jogérvényesítésnek”.
- [10] Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése pedig amiatt sérül álláspontja szerint, mert a bíróság „ugyanazon kérelem elbírálását duplán megfizetett illeték és perköltség megfizetéséhez köti” és így sem dönt véglegesen a kérelem szerinti kártérítésről, valamint „az erre is irányuló fellebbezést és egyéb beadványokat lekezelően mellőzi”. Az Alaptörvény R cikk (2) bekezdése, 25. cikk (1) bekezdése és 28. cikke kapcsán az alábbiakat fejtette ki: „[a] jelen hiánypótlás keretében tehát elegendő azt bizonyítani, hogy ezen rendelkezések bíróság általi megsértése a jelen esetben egyértelműen az Alaptörvényben meghatározott jogainkat sértette”. A továbbiakban az eredeti indítványában már megjelölt ítéleti indokolási részekkel kapcsolatban fejtette ki – azokat vitató – álláspontját. A Kúria ítéletére vonatkozó alkotmányjogi panaszának elkésettiségevel kapcsolatban pedig hivatkozott az Abtv. 23. § (4) bekezdésére [helyesen: 43. § (4) bekezdés], amely alapján nézete szerint a jogerős ítélet megsemmisítése esetén az Alkotmánybíróság a Kúria ítéletét is megsemmisítheti, ezért nézete szerint nincsen jelentősége annak, hogy a kúriai döntés mikor született.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [12] 4.1. A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, azonban az indítvány csak a Fővárosi Törvényszék 3.G.75.589/2016/3. számú, valamint a Budai Központi Kerületi Bíróság 20.P/g.XI.20.495/2015/13. számú ítélete vonatkozásában tekinthető határidőben érkezettnek.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani; ennek elmulasztása meghatározott feltételek mellett kimenthető, azonban – a 30. § (4) bekezdése alapján – száznolcvan nap elteltével nincsen helye az indítvány benyújtásának. A Kúria ítéletét 2013. február 26-án kézbesítették az indítványozónak, az alkotmányjogi panaszt pedig az ezt követő 1092. napon, 2017. február 22-én nyújtotta be. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése szerint „Az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is”. Ez a rendelkezés azonban nem vonatkoztatható a jelen ügyre. A Fővárosi Törvényszék ítélete nem vizsgálta (nem is vizsgálhatta) felül a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott döntését, így a jogerős ítélet esetleges megsemmisítése sem hathat ki a Kúria ítéletére. Mindezekből következően a Kúria ítéletének megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz nyilvánvalóan elkésett.
- [14] 4.2. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény R cikk (2) bekezdését, 25. cikk (1) bekezdését valamint 28. cikkét nem tekinti olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható {legutóbb lásd pl. 3078/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3075/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [24], [26]; 3070/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.

- [15] 5. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése és XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét állító része megfelel-e az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [16] 5.1. Tekintettel arra, hogy – a 4.1. pont alatt (Indokolás [12]–[13]) kifejtettek értelmében – az előzményperben született kúriai ítélet alkotmánybírói vizsgálataira nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta azokat az érveket, amelyek a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességét a kúriai döntéshez kapcsolódóan állították. E körbe tartozik a 3. pontban a XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan az *a)*, *c)* és *l)* pontban, a XXVIII. cikk (7) bekezdéséhez kapcsolódóan a *c)* és *d)* pontban kifejtett érvelés, valamint a XXIV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában az első érv.
- [17] 5.2. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve” – ezért eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” (elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]).
- [18] 5.3. A tisztességes bírói eljáráshoz fűződő alapjogra az Alkotmánybíróság az eddigiekben követett gyakorlatában a hatósági és a bírói eljárásokkal szembeni elvárásként tekintett. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében nem kétségesen eljárási természetű alapjogot ismer el, amelynek elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság által a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélt 6/1998. (III. 11.) AB határozata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „[o]lyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” (ABH 1998, 91, 95.).
- [19] 5.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kifejtett indítványozói érvek tekintetében az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azok egy része nem felel meg az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésének *e)* pontjában megfogalmazott „határozottság” követelményének, mivel nem konkretizálja, hogy az általánoságban állított alaptörvény-ellenesség a bíróságok eljárásában illetve döntéseiben miért és hogyan valósult meg. Ehelyett csupán a kifogásolt ítéletek egyes, kiragadott indokolási elemével vitatkozik az indítványozó. E körbe tartoznak – a végzés indokolásának [8]–[9] bekezdései szerinti tagolásban – a *b)*, *d)*, *g)*, *h)*, *i)*, *k)* pontban kifejtett érvek.
- [20] 5.5. Az indítványozónak a XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó érvelésének további elemei – az *e)*, *f)*, *j)* pontok – pedig azért nem vizsgálhatóak, mert azok pusztán a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását, a bírói döntések jogszerűségét vitatják és nem tartalmaznak alkotmányjogilag értékelhető indokolást.
- [21] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó indítványozói érveket nem vizsgálhatta meg.
- [22] 5.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állító indítványozói érveléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok sem vizsgálhatóak, mivel az indokolás [19] illetve a [20] bekezdésében foglaltak szerint nem tartalmaznak megfelelő indokolást [a vonatkozó rész szerinti bontásban az *a)* és *b)* pont, illetve az *e)* pont]. Ugyanez állapítható meg az indítványnak a XXIV. cikk (2) bekezdéséhez kapcsolódó azon érve tekintetében is, mely szerint a bíróság „az erre is irányuló fellebbezést és egyéb beadványokat lekezelően mellőzi”.

[23] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § a) pontjára, 30. § (1) és (4) bekezdésére, 52. § (1) és (1b) bekezdés e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. április 26.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/686/2017.

